

Гарантії, що надаються особам, які перебували у полоні

19 листопада п.р. набрав чинності Закон України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей» від 26.01.2022 №2010-IX.

Цим Законом встановлено гарантії соціального і правового захисту прав осіб стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей. Рішення про встановлення факту позбавлення особи свободи внаслідок збройної агресії здійснюється Комісією з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

На виконання положень цього Закону прийнята постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2022 № 1281 «Деякі питання виконання Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей», якою затверджено ряд нормативних актів, зокрема:

Положення про Комісію з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України;

Порядок призначення та виплати допомоги особам, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членам їх сімей;

Порядок створення, ведення, доступу до відомостей Єдиного реєстру осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

Дія цього Закону поширюється на:

1) громадян України, які належать до складу сил безпеки і сил оборони України та до однієї з категорій осіб, визначених Женевською конвенцією про поведження з військовополоненими від 12.08.1949 та Додатковим протоколом до Женевських конвенцій від 12.08.1949, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977;

2) громадян України, які є цивільними особами, що перебувають під захистом Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949, яких було позбавлено особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України державо-агресором, її органами, підрозділами, формуваннями, іншими утвореннями під час перебування на тимчасово окупованих територіях України або на території держави-агресора;

3) іноземців та осіб без громадянства, які на момент позбавлення особистої свободи проходили в установленому законодавством України порядку військову службу у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України;

4) членів сімей громадян України, стосовно яких у визначеному цим Законом порядку встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

Особам щодо яких встановлено факт позбавлення особистої свободи надається ряд гарантій, а саме:

1) **збереження місця роботи** (посади) протягом усього періоду позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, а також протягом шести місяців з дня звільнення, у разі проходження такою особою заходів з медичної, реабілітаційної, у тому числі психологічної, допомоги, санаторно-курортного лікування, інших відновлювальних (постізоляційних, реінтеграційних) заходів (ст.119-1 КЗпП);

2) **зарахування до стажу роботи, що дає право на щорічну основну відпустку часу**, коли працівник фактично не працював у зв'язку з позбавленням особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, але за ним зберігалось місце роботи

(посада) і йому не виплачувалася заробітна плата (пункт 6-1 частини першої ст. 9 ЗУ «Про відпустки»);

3) зарахування до страхового стажу для призначення пенсії за віком, а також до страхового стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і у пільгових розмірах, періоду позбавлення свободи (абзац п'ятий частина перша ст. 24 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»);

4) додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню (право на одноразове отримання ваучера для підтримання конкурентоспроможності на ринку праці шляхом перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації, отримання освіти за професіями та спеціальностями для пріоритетних видів економічної діяльності);

5) щорічна державна грошова допомога особі або членам її сім'ї під час перебування такої особи в місцях несвободи;

6) одноразова державна грошова допомога після звільнення особи з полону;

7) одноразова державна грошова допомога членам сім'ї, батькам чи утриманцям загиблої (померлої) особи, у разі загибелі (смерті) особи, смерть якої настала під час перебування такої особи в місцях несвободи, або смерті особи, звільненої з місць несвободи, протягом року після її звільнення, якщо смерть настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, нещасного випадку, пов'язаних з перебуванням такої особи в місцях несвободи;

8) звільнення від обов'язку виконання зобов'язань, а також від нарахування та сплати (передання) неустойки (штрафу, пені) за порушення зобов'язань на час позбавлення особистої свободи та протягом шести місяців після звільнення. Після звільнення такі особи мають право на проведення реструктуризації їхньої заборгованості. Дружина (чоловік) такої особи, також має право на проведення реструктуризації їхньої заборгованості за кредитами перед банками, іншими фінансовими установами;

9) медична, реабілітаційна, у тому числі психологічна, допомога, соціальна та професійна адаптація в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

10) соціальні послуги, у тому числі влаштування до соціальних закладів (установ), у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

11) право на пільгове забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування;

12) право на безоплатну вторинну правову допомогу на час позбавлення особистої свободи та після звільнення у зв'язку із захистом прав і законних інтересів, порушених через позбавлення особистої свободи;

13) право на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації відповідно до законодавства в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

14) першочергове право на забезпечення жилими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання. Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання надаються громадянам, за умови що для них таке житло є єдиним місцем проживання на неокупованій території України і їх сукупний дохід недостатній для придбання або найму іншого жилого приміщення;

15) інші пільги та гарантії, передбачені законодавством України.

12.12.2022

Правовий інспектор праці
Галина ПРОСЯНИК